

HỆ THỐNG CHỈ TIÊU ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ CÔNG TÁC QUẢN LÝ DOANH NGHIỆP CAO SU

NGUYỄN ĐỨC THẮNG

(Khoa Kinh tế Nông nghiệp, ĐHK.T. TP.HCM)

Khi chuyển sang nền kinh tế thị trường, để đánh giá hiệu quả công tác quản lý doanh nghiệp cao su (nông trường, công ty quốc doanh cao su, v.v.), hiện có nhiều ý kiến khác nhau. Chúng tôi xin nêu một hệ thống chỉ tiêu đánh giá như sau:

I. CHỈ TIÊU ĐÁNH GIÁ VỀ MẶT KỸ THUẬT:

1. Giống: - Tỷ lệ cây Tháp sống.
2. Trồng mới:
 - Tỷ lệ cây sống
 - Tỷ lệ cây tăng trưởng đúng tiêu chuẩn kỹ thuật
 - Tỷ lệ diện tích trồng mới thành lý
 - Bảng phân hạng chất lượng vườn cây (tỷ lệ diện tích hạng A, B, C, D theo tiêu chuẩn kỹ thuật)
 - Số năm kiến thiết cơ bản bình quân.
3. Khai thác:
 - Năng suất vườn cây phân theo năm trồng, giống, phương pháp trồng, chế độ chăm sóc.
 - Tỷ lệ cây, hoặc tỷ lệ diện tích cao đúng kỹ thuật.
 - Tỷ lệ cây bỏ cao bình quân các tháng.
 - Tỷ lệ diện tích được chăm sóc đúng quy trình kỹ thuật.
 - Tỷ lệ công nhân cao có tay nghề A, B, C, D.
 - Tỷ lệ chất kho bình quân các tháng cao.
4. Chế biến:
 - Tỷ lệ hao hụt.
 - Mức hao phí vật tư chế biến cho một tấn mù các loại

II. CHỈ TIÊU ĐÁNH GIÁ VỀ MẶT KINH TẾ.

Những chỉ tiêu được nhiều công ty áp dụng hiện nay:

- Giá trị tổng sản lượng năm.
- Giá trị sản lượng hàng hóa.
- Giá trị xây dựng tự làm.
- Sản lượng mù giao nộp.
- Giá thành bình quân.
- Nộp ngân sách
- Lợi nhuận
- Lương bình quân

Khi chuyển sang nền kinh tế thị trường, các công ty hoàn toàn chịu trách nhiệm về vốn, thì có thể áp dụng các chỉ tiêu sau:

- Tổng số lợi nhuận (P) thu được toàn chu kỳ kinh doanh (30 năm)
- Tỷ suất lợi nhuận: $P = \frac{\sum P}{\sum K}$

Trong đó: $\sum P$ là tổng số P toàn chu kỳ kinh doanh;

$\sum K$ là tổng chi phí toàn chu kỳ

- Lợi nhuận bình quân trên hạ toàn chu kỳ kinh doanh
- Thời gian thu hồi vốn đầu tư
- Giá thành bình quân/đầu sản phẩm các loại
- Tỷ lệ chi phí quản lý trên giá thành sản phẩm
- Tỷ lệ lao động quản lý trên tổng số lao động. (xem tiếp trang 21)

tính như sau

$$C_{vw} = \frac{H_v}{B_w} \quad (5)$$

Đến đây chúng ta đã trở lại với định nghĩa ban đầu về cách đo lường hiệu quả kinh tế của một dự án bằng phương pháp định lượng, tức là sử dụng tỉ lệ lợi ích trên phí tổn đã đề cập ở trên.

CÁC LỢI ĐIỂM CỦA PHƯƠNG PHÁP TÍNH TOÁN

Như đã được nêu rõ trong tên gọi, lợi điểm quan trọng nhất của phương pháp là giúp ta so sánh và xếp hạng các dự án trong trường hợp các dự án phải thỏa mãn nhiều mục tiêu phát triển khác nhau trong điều kiện có nhiều hạn chế khác nhau hiện hữu trong nền kinh tế nhờ áp dụng tiến bộ kỹ thuật tin học và sự sử dụng phổ biến máy vi tính.

Chẳng hạn như đối với DBSCL, khoảng trên 120 dự án đã được thu thập, đánh giá và lựa chọn sơ bộ trước khi sử dụng phương pháp xếp hạng. Các dự án thuộc nhiều ngành hoạt động kinh tế khác nhau và có mức độ soạn thảo khác nhau; do đó một khối lượng lớn công việc đã được thực hiện ở giai đoạn đánh giá và lựa chọn sơ bộ xem từ bản thân các dự án thực sự có hiệu quả không. Tất nhiên khi đánh giá và lựa chọn sơ bộ một mặt bằng giá kinh tế (economic price - shadow price) đã được kiến lập thông qua các nghiên cứu và điều tra thực tế về hiện trạng sản xuất và kinh tế - xã hội.

Trong nội bộ từng nhóm, các dự án được so sánh với nhau cho phép lựa chọn và phân hạng dự án có hiệu quả nhất đối với các mục tiêu phát triển. Điều cần lưu ý ở đây là các mục tiêu được gán cho các trọng số diễn tả mức độ quan tâm của các nhà làm chính sách hay các vị lãnh đạo ra quyết định (policy-makers & decision makers). Bất cứ một thay đổi nào, trong mỗi quan tâm này đều có thể điều chỉnh được qua trọng số và như vậy nhóm chuyên viên thực hiện việc xếp hạng dự án có thể lập ra nhiều phương án (scenarios) phát triển khác nhau, thông qua các trọng số, để các nhà lãnh đạo chính trị có thể lựa chọn.

Nói tóm lại phương pháp UTA đã tỏ ra hữu hiệu trong việc lựa chọn và xếp hạng dự án cụ thể trước khi lên một qui hoạch tổng thể cho một vùng lãnh thổ; nó có khả năng trình bày phương án tối ưu (optimal scenario) trong điều kiện tài nguyên hạn chế, nhất là đối với một quốc gia nghèo và thiếu vốn như VN hiện nay.

Tất nhiên, đây chỉ là một phương pháp khoa học và bản thân nó cũng có thể có những khuyết điểm cần được nghiên cứu thêm để hoàn thiện. Chúng tôi hy vọng có dịp để bàn luận thêm về phương pháp này trong thời gian tới.

ĐN.

(*) Phương pháp UTA do W.H.Van den Toorn, người Hòa Lan, đề xuất vào năm 1984 trong luận án tiến sĩ tại Viện Đại học Twente, Hòa Lan, nhan đề "Multi System Society and Trade off Based Project Planning"

(1) Giá CIF (costs - insurance - freight): giá bao gồm chi phí giá thành bảo hiểm và chuyên chở;

(2) Giá FOB (Free on board): giá giao hàng lên tàu.

màu vàng mênh mông đổi thành màu xanh bao la, gió của cát nóng bỗng đổi thành gió trùng dương mát mẻ và tinh khiết. Ngoài khơi một hòn đảo nhỏ nằm dài như một chiến hạm với pháo tháp nhỏ lên gần phía sau.

Xe vẫn chạy, cảnh đẹp và thơ mộng ấy thoáng qua rồi biến mất sau lưng du khách. Còn cát lại nổi tiếp với những bụi cây nhỏ như biết co lại dưới ánh nắng mặt trời và biết uốn cong theo chiều gió biển, tạo ra những dáng ngộ nghĩnh, có bụi trông giống như con công, có bụi như con hoẵng, có bụi tựa như đôi gà con đang thủ thế đá nhau bên cạnh vài hòn đá cũ nằm lẫn lóc.

Tất cả giống như một vườn bonsai vắng chủ chỉ mới một mùa mưa.

Có những quãng đường đẹp như vậy. Thiết lộ chạy song song với quốc lộ uốn lượn qua các vùng biển. Một bên là núi, một bên là biển với những dụn cát vàng. Không gian thơ mộng và yên tĩnh. Khách du lâm lặng im thả hồn mình theo đám bờ nhỏ di thông dong vào mấy bụi gai. Xa xa là mũi đá nhô ra mặt trùng dương.

Bạn có nghĩ đến một ngày mùa hè nào đó mình sẽ cùng vài người bạn mang balô trên vai đi qua những đồi cát ra tận mũi đá ấy cắm lều ở lại vài ngày, sáng lên sa mạc, chiều xuống biển Đông làm bạn cùng con dồng cát đến con cua ghẹ, đêm đi cùng bóng trăng men ven theo gành đá ngắm bụi dứa gai, hái trái sim rừng, theo mấy trẻ nhỏ lục vào mấy bụi gai tìm trái ma vương hay trái cam rừng ăn ngọt, đi lang thang trên hoang mạc cho đến khi hốc người, mệt là như một kẻ lữ hành bị bỏ rơi trong sa mạc, rồi lần theo

III. CHỈ TIÊU ĐÁNH GIÁ VỀ MẶT XÃ HỘI:

Tiếp theo trang 18

1. Tăng thu nhập của người lao động :

- Lương bình quân/tháng
- Mức lương thực tế trên mức lương tối thiểu.

2. Tạo công ăn việc làm:

Tỷ lệ lao động có việc làm trên tổng số lao động các hộ công nhân.

3. Nâng cao trình độ văn hóa:

- Cơ cấu trình độ văn hóa của công nhân và gia đình.

4. Nâng cao trình độ chuyên môn:

- Cơ cấu bậc thợ
- Cơ cấu trình độ: Sơ, trung, cao cấp về khoa học kỹ thuật và quản lý.

5. Nâng cao trình độ sức khỏe:

- Tỷ lệ lao động và dân số bị sốt rét.
- Tỷ lệ nữ bị bệnh phụ khoa.

6. Tăng cường an ninh chính trị trong vùng:

Tỷ lệ mù bị mất cắp trên tổng sản lượng mù.

Trên đây là hệ thống chỉ tiêu đánh giá hiệu quả công tác quản lý doanh nghiệp cao su một cách toàn diện. Trong đó quan trọng nhất, tập trung nhất là các chỉ tiêu về lợi nhuận và thời gian thu hồi vốn đầu tư (trong điều kiện hiện nay, doanh nghiệp nào có thời gian thu hồi vốn dưới 13 năm là doanh nghiệp có trình độ quản lý cao). NĐT.

đầu chân con dõ để tìm nơi có nước ngọt... Chỉ vài trăm bước thôi, xuống một dốc ngắn rồi leo lên đỉnh một đồi cát nào đó. Dừng một cái như truyện thần thoại, một trùng dương xanh bát ngát hiện ra trước mắt. Dưới dốc cát một dãy cây xanh ôm viền theo bãi sỏi, một bãi tắm tuyết diệu mát mẻ nằm trong vụng biển không người. Vài tảng đá già 4000 năm trog gan cùng sóng gió biển Đông đứng tần ngần điểm tô cho bãi vắng người.

Hãy gói áo quần cho tảng đá "quả dấm" giữ hộ và xuống biển ngắm mình vào làn nước mát, nỏ đùa cùng sóng biển. Bơi ra xa và yên tâm, vì trên bờ biển đã

có tảng đá "Bà Khòm" đứng trông chừng cho bạn. Tắm thỏa thích lên bờ đi bộ qua bãi sạn nơi có muôn ngàn viên sạn tròn tròn, nhiều màu và thật sạch lót êm bàn chân. Đến dưới chân chùa có một chòi nhỏ duy nhất không có vách trước vách sau, bán nước giải khát. Bạn vào đó tắm nước ngọt, nằm vông ngó ra đại dương và uống một chút gì đó.

Đến đây như được hòa nhập vào thiên nhiên, vui tươi, hồn nhiên, trò lại với bản chất thuần lương của con người. Mọi thứ trút bỏ khỏi lòng mình, sung sướng tiếp nhận sự hào phóng của thiên nhiên bất tận. Năng, gió, nước biển, đá sỏi, cồn cát và bao

hiều thứ thảo mộc đẹp mắt... Quên hết mọi thứ muộn phiền, lợi danh ràng buộc, thậm chí quên ngay cả mối dang sau lưng mình một dải cồn cát nóng bức mà mình vừa vất vả vượt qua. Và cũng cách đó không xa lắm, có con đường nhựa dẫn về Thành phố ĐN, ào ạt nóng.

Chư g ta hãy cảm ơn những vụng biển còn trinh nguyên.

Có một du khách người Đức đến Việt Nam làm ăn, nói rằng Vũng Tàu bây giờ không còn gì nữa! Người ta xây dựng hồng tất cả bờ biển...!

Một người bạn hỏi tôi sao không nói đến Cà Ná, một eo biển đẹp nhất nước cũng gần ở chỗ này. Biết nói thế nào đây! Ngày trước, khi đến Cà Ná lần đầu, tôi đã sững sờ và hạnh phúc biết bao, một bờ biển hoang vắng với những tảng đá trắng tuyết đẹp.

Giờ đây, mỗi lần xe đi ngang qua Cà Ná, tôi chợt thấy mình thường nhìn vào vách núi, dõi mắt theo đường tàu, chờ đợi con tàu hồi hả chạy ngược chiều lại với mình.

PQT. II-10-91